

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення кафедри
цивільного права та процесу
7 лютого 2022 року,
протокол № 8

Завідувачка кафедри, докторка юридичних наук,
професорка

_____ Світлана ГРИНЬКО

7 лютого 2022 року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр
із спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
(2022-2023 навчальний рік)

РОЗРОБНИК

Доцентка кафедри цивільного права та процесу,
кандидатка юридичних наук, доцентка

_____ Марина БОРИСЛАВСЬКА

7 лютого 2022 року

ПОГОДЖЕНО

Декан юридичного факультету, кандидат юридичних
наук, доцент

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

7 лютого 2022 року

**Освітньо-професійна програма «БАКАЛАВР ПРАВА»
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

Назва навчальної дисципліни	Опіка та піклування
Викладачка	Лекції, консультації: Бориславська Марина В'ячеславівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права та процесу. (http://www.univer.km.ua/pro-universytet/kafedry/kafedra-tsyvilnoho-prava-ta-protseesu) Семінарські заняття, консультації: Бориславська Марина В'ячеславівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права та процесу. (http://www.univer.km.ua/pro-universytet/kafedry/kafedra-tsyvilnoho-prava-ta-protseesu)
Контактна інформація та науковий профіль викладача	Електронна адреса: marina_mak@i.ua ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9389-2914 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=0GaPbYcAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate
Інформаційні ресурси	Електронна бібліотека: http://elibrary.univer.km.ua/index.php
Консультації	Офлайн консультації згідно затвердженого розкладу (навчальний корпус №4, вул. Проскурівська, 57). Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою у робочі дні з 9.00 до 17.00

Опис навчальної дисципліни

Цілі та особливості навчальної дисципліни	Основна ціль навчальної дисципліни — навчити студентів розуміти зміст законодавства, що врегульовує відносини з опіки та піклування, отримати навички і вміння у сфері обрання, встановлення та здійснення форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, застосовувати норми цивільного та сімейного права до конкретних життєвих ситуацій. Семінарські заняття можуть проводитися за доповідною системою, у формі «круглих столів», наукових конференцій, диспутів у студентських навчальних групах, тощо за розсудом викладачки. Для вироблення практичних навичок викладачка на свій розсуд пропонує студентам вирішити задачі. Їхнє вирішення дозволяє в навчальній аудиторії домогтися максимального наближення студентів до практичної діяльності.
Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності: ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 04. Здатність планувати та управляти часом. ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо при прийнятті рішень та вирішенні проблемних ситуацій у сфері соціального забезпечення. Спеціальні (фахові) компетентності: СК 02. Здатність розуміти нормативно-правову базу стосовно сфери соціального забезпечення.

	СК 03. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різних осіб та груп населення, котрі опинилися у складних життєвих обставинах.			
Результати навчання	ПР 03. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження. ПР 04. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення. ПР 08. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.			
Місце дисципліни в логічній схемі (Передреквізити і постреквізити навчальної дисципліни)	Курс навчання – 2-й, семестр – 3-4-й. Тип дисципліни – вибіркова. Попередні дисципліни: ВД.2.1.3. Основи теорії держави і права, ВД 2.1.4 Основи правознавства. Дисципліна вивчається паралельно із такою спорідненою навчальною дисципліною: ВД.2.1.20. Сімейне право. Знання цієї навчальної дисципліни слугуватимуть базою для подальшого вивчення дисципліни: ВД. 2.1.34. Соціальне забезпечення дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування.			
Обсяг навчальної дисципліни	3,5 кредити ЄКТС / 105 годин, у тому числі: самостійної роботи - 57 години, лекційних - 24 години, семінарських - 24 годин.			
Форма навчання	Денна			
Мова викладання	Українська			
Формат вивчення навчальної дисципліни	Лекції, семінарські заняття, виконання самостійної роботи, консультації, залік тощо. Для осіб із особливими освітніми потребами у разі необхідності, розробляється індивідуальний формат вивчення навчальної дисципліни.			
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, комп'ютер.			
Зміст навчальної дисципліни та організація поточного та підсумкового контролю	Години (лек. / сем. / СРС)	Тема	Методи навчання та форми поточного контролю	Максимальна кількість балів
	2/2/7	1. Поняття опіки та піклування	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота - робота з першоджерелами, в тому числі з оформленням результату у вигляді документів, вирішення ситуативних завдань.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17. СЗ – 5 балів. СРС - 2

6/6/10	2. Опіка, піклування та інші форма влаштування громадян, які потребують охорони їх інтересів	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота - робота з першоджерелами, в тому числі з оформленням результату у вигляді документів, вирішення ситуативних завдань.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17. СЗ – 5 балів. СРС - 5
4/4/10	3. Встановлення опіки та піклування	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота - робота з першоджерелами, в тому числі з оформленням результату у вигляді документів, вирішення ситуативних завдань.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17. СЗ – 5 балів. СРС - 3
4/4/10	4. Правовідношення, яке виникає із встановлення опіки (піклування)	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота - робота з першоджерелами, в тому числі з оформленням результату у вигляді документів, вирішення ситуативних завдань.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17. СЗ – 5 балів. СРС - 3

2/2/10	5. Припинення відносин з опіки (піклування)	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семинарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота - робота з першоджерелами, в тому числі з оформленням результату у вигляді документів, вирішення ситуативних завдань.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17. СЗ – 5 балів. СРС - 2
6/6/10	6. Захист прав та інтересів осіб, які перебувають під опікою, піклуванням та іншими формами влаштування	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семинарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота - робота з першоджерелами, в тому числі з оформленням результату у вигляді документів, вирішення ситуативних завдань.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17. СЗ – 5 балів. СРС - 5
<p>Методи навчання та форми поточного контролю, порядок накопичення балів визначені у робочій програмі та навчально-методичних матеріалах навчальної дисципліни «Опіка та піклування» (розміщені в електронній бібліотеці університету (http://elibrary.univer.km.ua/index.php))</p> <p>Питання для підсумкового контролю наведені у навчально-методичних матеріалах «Опіка та піклування» (розміщені в електронній бібліотеці університету (http://elibrary.univer.km.ua/index.php))</p> <p>Залік у вигляді тестового опитування. Структура залікового білету включає 22 питання.</p>			

<p>Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. <i>ОБУ</i>. 2003. № 11. Ст. 461. 2. Сімейне право України : підручник. Л.М. Баранова, В.І. Борисова, І.В. Жилінкова. 3-тє вид., перероб., доп. К. : Юрінком Інтер, 2011. 264 с. 3. Сімейне право України : підручник. Т.В.Боднар, В.С. Гопанчук, О.В.Дзера. За заг. ред. Т.В.Боднар, О.В.Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2016. 520 с. 4. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : «ВД» Дакор». 2013. 672 с. 5. Майданик Р. А. Цивільне право: Загальна частина. / Т. І. Вступ у цивільне право. К.: Алерта, 2012. 472 с. 6. Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Старцев О. В. Цивільне право України : Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Істина, 2011. 808 с. 7. Цивільне право України : [навч. посіб.] / Ю. В. Білоусов, А. В. Ватрас, С. Д. Гринько та ін. ; [за ред. Р. О. Стефанчука]. К. : Правова єдність, 2009. 536 с. 8. Цивільне право України. Загальна частина : [підручник] / [за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика]. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Юрінком Інтер, 2010. 976 с. 9. Ромовська З.В. Українське сімейне право : підручник для студ. вищ. навч. закл.. К. : Правова єдність, 2009. 500 с.
<p>Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття</p>	<p>Здобуття балів за пропущені лекції та семінарські заняття відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 (http://www.univer.km.ua/page.php?pid=158).</p>
<p>Критерії оцінювання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП, затверджене рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введене в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 (http://www.univer.km.ua/page.php?pid=158). 2. Положення про систему рейтингового оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у Хмельницькому університеті управління та права наказом від 19.02.2019 р. №74/19 (http://www.univer.km.ua/page/Polozhennya_ratings.pdf).
<p>Політика академічної доброчесності</p>	<p>Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету http://univer.km.ua/page.php?pid=188</p>
<p>Політика врегулювання конфліктів</p>	<p>Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджений рішенням вченої ради університету 27 травня 2020 року, протокол № 9, введений в дію наказом від 27.05.2020 р. № 201/20 (http://www.univer.km.ua/)</p>
<p>Зворотній зв'язок</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Під час аудиторних занять, консультацій. 2) За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань здобувачів, що проводяться в університеті.

Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни

«Опіка та піклування»

1. Іванов Ю.Ф. Цивільне право України: навч. посіб. у 2 т. Т.1. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ: Алерта, 2019. 342 с.
2. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України / За ред. Ю. С. Червоного. К.: Істина, 2003. 464 с.
3. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: підручник. 3-тє вид., допов. Київ: Дакор, 2013. 672 с.
4. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 564 с.
5. Сімейне право України: підручник / За заг. ред. Т.В. Боднар та О.В. Дзери. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 520 с.
6. Українське цивільне право: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. та доп. / За ред. Заіки Ю.О. Київ: ЦУЛ, 2016. 358 с.
7. Харитонов Є.О. Цивільне право України: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Харитонов Є.О. Київ: Істина, 2013. 808 с.
8. Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Старцев О. В. Цивільне право України: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Істина, 2011. 808 с.
9. Цивільне право в Україні: Курс лекцій: У 6-ти т. Т. 1. / Р. Б. Шишка, О. Л. Зайцев, Є. О. Мічурін та ін. / за ред. Р. Б. Шишки та В. А. Кройтора. Харків: Національний університет внутрішніх справ. 2004. 417 с.
10. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: [підручник] / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін. : [за заг. ред. С. С. Бичкової]. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Алерта, 2014. 496 с.
11. Цивільне право України. Загальна частина : [підручник] / [за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика]. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Юрінком Інтер, 2010. 976 с.
12. Цивільне право України: навч. посіб. / Ю. В. Білоусов, В. А. Ватрас, С. Д. Гринько та ін.; за ред. Р. О. Стефанчука. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.
13. Цивільне право України: Підручник / Є. О. Харитонов, Н. О. Саніахметова. К. : Істина, 2003. 776 с.
14. Цивільний кодекс України: Коментар / Є. О. Харитонов, І. М. Кучеренко, О. І. Харитонova та ін. / За заг. ред. Є. О. Харитонova. Х.: ТОВ «Одісей», 2006. 1200 с.
15. Цивільний кодекс України: Коментар / Є. О. Харитонов, Ю. С. Червоний, Ю. В. Білоусов та ін. / За заг. ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко. Одеса: Юридична література, 2004. 1112 с.
16. Бориславська М. В. Інститут опіки та піклування за законодавством України та зарубіжних країн. *Проблеми модернізації приватного права в умовах євроінтеграції* : збірник наукових праць / за заг. ред. Ю. В. Білоусова ; НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, Хмельницький університет управління та права. Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 2015. С. 162-170.
17. Бориславська М. В. Нові підходи до конструкції призначення опікуна над малолітньою особою при удосконаленні сучасного законодавства України. *Пан`європейська кодифікація приватного права та її вплив на кодифікацію цивільного законодавства України*: збірник наукових праць [за результатами науково-практичного круглого столу (м. Хмельницький, 19 листопада 2010 року)]. К. : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. С. 122-129.
18. Бориславська М. В. Особливості виконання рішень суду в сімейних спорах. *Проблеми теорії і практики виконання рішень судів та інших органів* : зб. наук. пр. / за ред. Ю. В. Білоусова. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2019. С. 220-228.
19. Бориславська М. В. Сучасні підходи до класифікації сімейних правовідносин. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. № 6 (34). С. 134-139.
20. Волкова Н. В. Щодо форм участі органів опіки та піклування в справах про захист прав та інтересів неповнолітніх осіб. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2014. Випуск 6-1. Том 1. С. 127-130.

21. Д'ячкова Н. А. Опіка як спосіб охорони майнових прав фізичних осіб: автореф. дис. ... к.ю.н. :12.00.03. Київ, 2006. 23 с.
22. Керимов С. Г. Представництво за законом в цивільному праві України: автореф. дис... к. ю. н : 12.00.03. К., 2006. 19 с.
23. Лепех С. М. Прийомна сім'я як форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Вісник Львівського нац. університету*. 2005. № 1.
24. Прутян Д. С. Опіка за римським приватним правом та сучасним цивільним законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. ю. н. : 12.00.03. О., 2007. 20 с.
25. Романюк У. В. Патронат як форма влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Хмельницький, 2018. 23 с.
26. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 564 с.
27. Рудаєва Л. В. Функції органів опіки та піклування за новим Сімейним кодексом України. *Юридичний вісник України*. 2003. № 3. С. 9-10.
28. Сердечна І. Л. Права інших членів сім'ї та родичів при усиновленні дитини. *Електронне науково-практичне фахове видання. Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 21. С. 128–136. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/11/serdechna_21.pdf
29. Сердечна І. Л. Права та обов'язки фактичного вихователя та дитини. *Університетські наукові записки*. 2016. №4 (60). С. 38–44.
30. Сердечна І. Л. Самозахист особистих немайнових прав інших членів сім'ї та родичів. *Університетські наукові записки*. 2018. № 3-4. С. 117–127.
31. Сердечна І. Л. Юрисдикційна форма захисту сімейних прав. *Університетські наукові записки*. 2019. № 3 (71). С. 170–183.
32. Сердечна І.Л. Особисті немайнові права і обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Монографія. Хмельницький університет управління та права. Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2018. 227 с.
33. Стасюк Г. Охорона дітей, позбавлених батьківського піклування, в історичному розвитку. *Право України*. 2005. № 2. С. 108-111.
34. Стоянова Т. А. Процесуальні особливості розгляду справ про усиновлення громадянами України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2009. 17 с.
35. Товмасян Р. В. Приоритет інтересов ребенка при выборе кандидата в опекуны (попечители). *Вестник Омского юридического института*. 2011. № 1 (14). С. 60-63.
36. Токарчук Л.М. Патронат над дітьми: постановка проблеми. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С.91-96.
37. Харченко Ю.П. Повноваження місцевих громад при розв'язанні проблем дітей без батьків. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2011. № 4 (54). С. 392-395.
38. Чорна Ж. Л. Цивільно-правовий захист майнових прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх осіб : автореф. дис. ... к.ю.н. : 12.00.03. 2005. 17 с.